Visie
Boombeleid

8 januari 2015
Gemeente Haarlemmermeer

Cluster Beheer en Onderhoud

gemeente
Haarlemmermeer

de boom

Ik zie een boom
zijn takken reikend naar het licht
zijn wortels stevig in de grond geplant
zijn bladeren naar de zon gericht

Ik zie een boom
zo mooi, zo stevig en zo groot
maar zonder water, zonder licht
gaat de boom richting de dood

Rowena

Bron: http://www.1001gedichten.nl

Inhoudsopgave

Inleiding **2**

Visie en doelen **3**
Het belang en de waarde van bomen 3
Randvoorwaarden en kaders 4
Visie op bomen 4
Doelstellingen 4

Beleidsthema's **6**
1. Veiligheid 6
2. Duurzaamheid 6
3. Ecologie 9
4. Participatie op maat 10

Bomenmonitor **13**

Het gemeentelijk boombeleid **14**

Bijlage **15**
Bijlage 1 wetgeving 15

Inleiding

In Haarlemmermeer staan circa 92.000 bomen. De gemiddelde kosten om een boom te planten bedragen € 1.500 en de kosten om hem 40 jaar in leven te houden bedragen circa € 7.500 (watergeven, snoeien, inspectie etc.). Het bomenbestand in Haarlemmermeer heeft hiermee een totale waarde van € 828 miljoen (exclusief de recreatiegebieden).
Het belang om het bomenbestand als een goed rentmeester te onderhouden is groot. Dit bomenareaal is, naast een waardevol kapitaalgoed, tevens van belang voor de leefbaarheid in de openbare ruimte. Bomen dragen in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van woon-, werk- en leefklimaat en het aanzien van de openbare buitenruimte.

Haarlemmermeer is een groene en boomrijke gemeente en dat moet ook zo blijven.
Na jaren van ontwikkeling van de gemeente is het tijd om meer aandacht te geven aan het beheer van de bomen. In de huidige situatie zijn op bepaalde locaties de bestaande boomstructuren niet meer compleet of onvoldoende hersteld. Tevens zijn de diversiteit en de soortenrijkdom achtergebleven en zijn er bomen die onvoldoende groeimogelijkheden hebben (te kleine boomspiegel, concurrerende soorten, bebouwing, te weinig ondergrondse wortelbare ruimte, etc.) of overlast veroorzaken. Kortom, zowel de ondergrondse als de bovengrondse omstandigheden van bomen vertonen knelpunten, die vooral hun oorsprong vinden in de ontwikkelfase. Door gebruik te maken van nieuwe onderhoudstechnieken/ soortsamenstellingen wordt getracht weer meer kleur en biodiversiteit aan te brengen in het openbaar groen.

Met dit document wordt de visie op het boombeleid beschreven vanuit het belang en de waarde van bomen en vanuit de ambitie van de gemeente Haarlemmermeer op dit gebied. De visie is de basis op grond waarvan de andere onderdelen van het boombeleid worden uitgewerkt.
Vanwege de lange levensduur van bomen is voor het beheer van bomen een lange termijnvisie nodig. De looptijd van deze visie is tien jaar. De bomen die nu volwassen zijn, zijn een erfenis van vorige generaties.
Deze visie heeft betrekking op alle bomen in eigendom van de gemeente Haarlemmermeer. Dat wil zeggen dat de nota niet van toepassing is op bomen in rijksbezit, provinciaal bezit, of particulier bezit. Dit laatste met uitzondering van monumentale bomen, vanwege de waarde van deze bomen voor de aanblik van de openbare ruimte.

Leeswijzer
Eerst worden in dit document de visie en het belang en de waarde van bomen weergegeven, waarna de doelen van het boombeleid worden geformuleerd. De doelen worden gebundeld in vier centrale thema's: veiligheid, duurzaamheid, ecologie en participatie. Vervolgens wordt per thema de strategie uitgewerkt om de doelen te bereiken. Hierna wordt beschreven hoe voor het monitoren van de stand van zaken van het bomenareaal een bomenmonitor wordt ontwikkeld. De nota wordt besloten met een overzicht van het totale boombeleid.

Visie en doelen

Dit onderdeel beschrijft wat de gemeente Haarlemmermeer wil bereiken op het gebied van bomen, vanuit het belang en de waarde van bomen. Bomen dragen in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van woon-, werk- en leefklimaat, het aanzien van de gemeente (representatieve uitstraling) en de milieuhygiënische situatie in de woonwijken (rust, luwte, ruimte, schone lucht).

Het belang en de waarde van bomen

Bomen dragen bij aan verschillende maatschappelijke vraagstukken. De waarde van bomen is op de volgende gebieden te vinden:

- Bomen hebben een positief effect op de **leefbaarheid**. De leefomgeving wordt mooier en prettiger. Uit onderzoek is gebleken dat de aanwezigheid van bomen het gebruik van de openbare ruimte doet toenemen. Dit kan een gunstig gevolg hebben voor de sociale cohesie.
- Bomen leveren een positieve bijdrage aan de **verkeersveiligheid**. Want bomen dragen bij aan het duiden van gevaarlijke situaties en zorgen ervoor dat automobilisten alert worden.
- Bomen zijn van invloed op het klimaat. Bomen en planten zetten CO2 (medeverantwoordelijk voor de klimaatverandering) om in zuurstof. Groen dempt op warme dagen de temperatuur in de stad en verbetert daarmee het stadsklimaat. Groen kan geluidsoverlast verminderen, helpt tegen verdroging van de bodem en filtert regenwater dat terechtkomt in vaarten, vijvers en sloten.[1] Bomen in de omgeving van huizen breken de wind en zorgen ervoor dat er minder brandstof gestookt moet worden. Hoe meer bomen hoe minder energieverbruik.
- Bomen leveren ook winst in **economisch opzicht**. Het gaat hierbij om onder andere de economische winst dankzij gezondere inwoners, lagere zorgkosten, hogere waarden van vastgoed, lagere energiekosten en een hogere arbeidsproductiviteit. Groen rondom huizen verbetert de kwaliteit van de wijk en verhoogt de waarde van de woningen met circa 5%.[2] Groen zorgt voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor kennisintensieve en internationale bedrijven. In oktober 2012 is het onderzoek Groen Loont! gepubliceerd waarin aangetoond wordt dat de maatschappelijke baten van groen en water 1,5 tot 2 keer hoger zijn dan de maatschappelijke kosten. [3]
  In 2014 is het onderzoek Wijzer met groen in de stad (van bestaansvoorwaarde naar verdienmodel) gepubliceerd. Hierin opgenomen is een verdienmodel waarin de kosten-baten kunnen worden afgewogen voor groen. De voordelen leveren een meerwaarde op voor de maatschappij.[4]
- De **ecologische waarde** van bomen en met name monumentale en waardevolle toekomstbomen is extra hoog. Naarmate een boom ouder wordt, gaan er meer soorten organismen op leven. Naast de boom zelf heeft ook de directe omgeving ervan een hoge biodiversiteit door bijvoorbeeld bladafval. Voor de biodiversiteit zijn daarom oudere en volwassen bomen van groot belang.

---

[1] Bron: Tuin en landschap 23 (2008)

[2] Bron: Bade, Triple E

[3] TEEB Groen Loont! Bade, Smid en Tonneijck (2012)

[4] 'Wijzer met groen, van bestaansvoorwaarde naar verdienmodel' (achtergronddocument) van Dijkshoorn-Dekker et al.,(2014)

- Daarnaast kunnen bomen en houtopstanden ook nog een belangrijke ecologische functie hebben als vaste rust- en verblijfplaats of foerageergebied voor uilen, vleermuizen, vogels, insecten en andere kleine dieren. Wanneer kap deze functies aantast is dit een overtreding van de Flora- en Faunawet.[5]
- *V*olgens de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek hebben bomen een **psychologische waarde** en een duidelijk positief effect op **onze gezondheid**. Zij geven ontspanning en verlagen stress. Gerichte beplanting helpt fijnstof te filteren en de luchtkwaliteit van de stedelijke omgeving te verbeteren, hetgeen problemen aan de luchtwegen vermindert. Uitzicht op groen verlaagt het aantal opnamedagen in ziekenhuizen.[6]

Randvoorwaarden en kaders

Bij het beheer van bomen heeft de gemeente te maken met bepaalde randvoorwaarden en kaders, zoals wettelijke kaders, technische richtlijnen en gemeentelijke bestuurlijke richtlijnen. Deze zijn bepalend voor de wijze waarop de bomen onderhouden moeten worden. Voorbeelden zijn wetgeving en richtlijnen rond aansprakelijkheid (zorgplicht), milieuwetgeving en flora- en faunawetgeving, maar ook gemeentelijk beleid voor duurzaamheid, natuur en ecologie. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de meest relevante randvoorwaarden en kaders.

Visie op bomen

De gemeente heeft vanuit een goed rentmeesterschap en de wettelijke zorgplicht de taak de openbare buitenruimte en gemeentelijke eigendommen duurzaam in stand te houden, met inbegrip van het verbeteren van de kwaliteit en de functionaliteit van voorzieningen. Hierbij streeft de gemeente naar een positieve beleving van de fysieke leefomgeving door de gebruikers (inwoners, organisaties en bezoekers).
Sleutelwoorden zijn: schoon, heel, veilig en duurzaam.
Voor het beheer van bomen houdt deze visie in het doelgericht en zo (kosten)efficiënt mogelijk werken aan de duurzame instandhouding van het bomenareaal en zo nodig de verbetering van de kwaliteit, afgestemd op de wens van de gebruiker. Hierbij staan het waarborgen van de veiligheid en het voldoen aan de wettelijke zorgplicht voorop, maar wordt tevens gestreefd naar een gevarieerd areaal, met instandhouding en bescherming van de ecologische waarden.
Daarnaast wordt rekening gehouden met de ambitie van de gemeente Haarlemmermeer om het gebiedsgericht werken verder uit te breiden en de betrokkenheid van inwoners, ondernemers en belangengroepen te vergroten via participatie en ruimte te geven aan initiatieven uit de samenleving.

Doelstellingen

Vanuit de visie op bomen en rekening houdend met de randvoorwaarden en kaders kunnen voor het beheer van bomen een aantal doelstellingen worden geformuleerd.

1. Het voldoen aan de wettelijke zorgplicht en waarborgen van een veilig bomenbestand.

---

[5] Zie meer:
http://www.emis.vito.be/sites/emis.vito.be/files/articles/1125/2013/LITERATUURSTUDIE_GROEN_LOONT_v99_finale%20versie.pdf

[6] R. Urlich, Science 1983; 224: 420-421.

2. Het waarborgen van de (verkeers-)veiligheid en sociale veiligheid voor de omgeving;
3. Het voorkomen van overlast door bomen en ziektes;
4. Het duurzaam inrichten van het bomenbestand (optimale groeiomstandigheden)
5. Het duurzaam in stand houden van het bomenbestand en het verlengen van de levensduur van bomen naar minimaal 50 jaar;
6. Het beschermen van bomen;
7. Het handhaven, herstellen en zo nodig ontwikkelen van een duurzame boomstructuur;
8. Het beschermen en in stand houden van ecologische waarden;
9. Het realiseren van een gevarieerd areaal (soortenrijkdom en kleurrijk);
10. Beheer en onderhoudsniveau afstemmen op de wensen gebruikers openbare ruimte;
11. Participatie op maat.

De doelstellingen worden hieronder uitgewerkt in de thema's veiligheid (1, 2, 3), duurzaamheid (4, 5, 6, 7), ecologie (8 en 9) en participatie op maat (10 en 11).

Beleidsthema's

1. Veiligheid

Voor het boombeleid is veiligheid een belangrijk uitgangspunt. Een veilige openbare ruimte hangt vooral samen met inrichting en ontwerp. De inrichting dient afgestemd te zijn op het gebruik, om de veiligheid te kunnen waarborgen. Hierbij gaat het ook om verkeersveiligheid en sociale veiligheid. Vanuit beheersoptiek betekent veiligheid met name het voldoen aan de wettelijke verplichtingen (zorgplicht) en het voorkomen van overlast voor inwoners.

Aanpak

Voor het thema veiligheid resulteert de visie in de volgende strategie:

- **Het voldoen aan de wettelijke zorgplicht en waarborgen van een veilig bomenbestand.**

Om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht vinden planmatig VTA-inspecties (Visual Tree Assessment) plaats, gecombineerd met snoeionderhoud. Op deze manier wordt aangetoond dat de gemeente het onderhoud van bomen adequaat uitvoert, zodat het bomenbestand veilig is. De kadernota Boomveiligheid en Zorgplicht beschrijft het proces en de randvoorwaarden waaraan het onderhoud van bomen wettelijk moet voldoen. De kadernota is van belang voor de visuele boomveiligheidscontrole, geeft richtlijnen voor het snoeien en levert tevens de kaders voor beheerplannen.

- **Het voorkomen van overlast door bomen en ziektes**

Zieke bomen en bomen die overlast geven kunnen een risico zijn voor de veiligheid.
In de Kadernota Onderhoud en Overlast worden richtlijnen opgenomen hoe om te gaan met bomen die overlast geven en ziektes bij bomen.

- **Het waarborgen van de (verkeers-)veiligheid en sociale veiligheid voor de omgeving**

Op locaties waar het groen de sociale veiligheid in gevaar brengt dient het vervangen te worden. Groen dat het uitzicht belemmert voor het verkeer wordt vervangen door lagere beplantingen of grassen.

2. Duurzaamheid

Onder het thema duurzaamheid valt ook het duurzaam beheer en onderhoud van de openbare buitenruimte. Het beheer van bomen is gericht op duurzame instandhouding van het bomenareaal. De leidende gedachte hierbij is het beheer te richten op het zo lang en zo goed mogelijk laten functioneren van de bomen, tegen zo beperkt mogelijke middelen. Het is daarbij zaak om niet te lang te wachten met beheermaatregelen. Te laat ingrijpen brengt over het algemeen onevenredig hoge kosten met zich mee, niet alleen voor snoeien en dunnen, maar ook waar het renovaties en reconstructies betreft. Immers, een boom die zich aan het einde van de levensduur bevindt, heeft meer zorg nodig om in stand te blijven dan

jonge, vitale bomen. Achterstallig onderhoud dient dus vanuit duurzaamheid, technische en financiële redenen te worden voorkomen, of te worden weggewerkt.

Aanpak

Voor het thema duurzaamheid resulteert de visie in de volgende strategie:

- **Het duurzaam inrichtingen van het bomenbestand (optimale groeiomstandigheden)**

Het bomenbestand wordt duurzaam ingericht door het vastleggen van de vereiste groeiplaatsvoorwaarden en het creëren van de juiste groeiplaatsomstandigheden. Dit zorgt voor vitaliteit van bomen en de levensduur van de boom wordt verlengd. Om de gewenste levensduur van gemiddeld 50 jaar van het bomenbestand te bereiken is vereist dat bomen bij aanplant een goede groeiplaats krijgen. Door meer zorg te besteden aan de aanleg van bomen, worden de onderhoudskosten lager.
De voorschriften voor een duurzame en beheerbare openbare ruimte, waaronder voor de inrichting van het bomenbestand, zijn opgenomen in de DIOR (Duurzame Leidraad Inrichting Openbare Ruimte) die begin 2014 is vastgesteld door de gemeenteraad.

- **Het duurzaam in stand houden van het bomenbestand en het verlengen van de levensduur van bomen**

Om aan de visie te voldoen en de gewenste eindbeelden te bereiken is regulier onderhoud nodig. Dit omvat in hoofdlijnen het onderzoeken, snoeien en verzorgen van de bomen. Door planmatig onderhoud wordt de levensduur van het bomenbestand verlengd naar gemiddeld 50 jaar. In het geval dat de veiligheid in het geding is wordt de boom verwijderd.
In Haarlemmermeer zijn het onderhoud (op beeldkwaliteit) van bomen en de kwaliteitseisen waaraan het bomenbestand moet voldoen vanaf 2010 opgenomen in het Integraal Beheerkwaliteitplan Openbare Ruimte (BKP) (BW/2009.0019558). Een beschrijving van het totale onderhoud van bomen wordt opgenomen in de kadernota ‘Onderhoud en Overlast’. In deze nota wordt tevens beschreven hoe het beheer en onderhoudsniveau kan worden afgestemd op de wensen van de gebruikers.
BKP en de kadernota ‘Onderhoud en Overlast’ zijn de basis voor een meerjarenbeheerplan, waarin het onderhoud van bomen voor een periode van vijf jaar wordt uitgewerkt.

- **Het handhaven, herstellen en zo nodig ontwikkelen van een duurzame boomstructuur**

Boomstructuren zijn belangrijke elementen voor Haarlemmermeer. Het doel van een boomstructuur is het waarborgen van een samenhangend bomenbestand ten behoeve van de kwaliteit van woon- en leefomgeving, identiteit, herkenbaarheid en oriëntatie. Het algemene beleid van bomen is gericht op:

- het handhaven en versterken van bestaande bomenelementen en structuren;
- het waar mogelijk (technisch) versterken en uitbreiden van waardevolle boomelementen en belangrijke structuren;
- waar aan de orde het saneren van onoplosbare of onverantwoorde knelpunten (bijvoorbeeld stoep smaller dan 2 meter).

In onderstaand schema is de visie per boomstructuur aangegeven.

Structuur	Status / Prioriteit	Visie
Beschermwaardige bomen	Hoog	Monumentale en waardevolle bomen krijgen extra bescherming en verzorging.
Hoofdstructuren (Infrastructurele wegen)	Hoog	Boomstructuren blijven gehandhaafd en worden waar het mogelijk versterkt, zodat ze voor de toekomst behouden blijven. Bij dunning in structuren wordt niet herplant.
Secundaire structuren (Wijkontsluitingswegen)	Hoog	Boomstructuren blijven gehandhaafd en worden waar het mogelijk is versterkt zodat ze voor de toekomst behouden blijven. Bij dunning in structuren wordt niet herplant.
Tertiaire structuren (Woonstraten)	Normaal	Daar bomen handhaven waar loopruimte minimaal twee meter breed is. Soortkeuze altijd in overleg met inwoners. Locatie in overleg met de inwoners. Bomen die verwijderd worden door dunning (vrijzetten duurzame bomen), te dicht op de erfgrens, bomen op kabels en leidingen etc. worden niet gecompenseerd.
Overige bomen	Geen	Bomen die verwijderd worden door dunning (vrijzetten duurzame bomen), te dicht op de erfgrens, bomen op kabels en leidingen etc. worden niet gecompenseerd.

Structuurplannen
De Groenstructuurplannen beschrijven de inrichting van de openbare ruimte, inclusief de monumentale bomenstructuur. Hiermee geven de structuurplannen richtlijnen voor inrichtings- en bouwplannen en tevens voor beheerplannen. De meeste Groenstructuurplannen zijn gedateerd en sluiten niet meer aan op de veranderde omgeving. Deze dienen vervangen te worden en de ontbrekende plannen worden vormgegeven.

Vervanging en herplant
Het vervangen van bomen en het herplantbeleid zijn middelen om een duurzame boomstructuur te herstellen. Het vervangen van bomen jonger dan 15 jaar is een onderdeel van het regulier onderhoud van Groen. Het vervangen van bomen ouder dan 15 jaar, aan het einde van de levensduur is (deels) opgenomen in de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR).
In de kadernota ‘Vervanging en Herplantbeleid’ zijn richtlijnen opgenomen voor het vervangen van uitgevallen bomen. Hiermee levert de nota kaders voor meerjaren beheerplannen en voor de vervangingsplannen op basis van de VOR. Tevens is in deze kadernota het herplantbeleid geformuleerd.
Om bomen die bij bouwprojecten worden verwijderd een nieuwe kans te geven wordt een (digitaal) bomendepot opgericht. Hierin zijn bomen opgenomen die verplant kunnen worden naar een nieuwe locatie. De kaders en richtlijnen hiervoor zijn eveneens opgenomen in de Kadernota ‘Vervanging en Herplantbeleid’.

- **Het beschermen van bomen**

Het beschermen van bomen is opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) 2014. In de APV zijn vanuit wetgeving (Boswet) richtlijnen opgenomen voor het rooien van bomen, voor de bescherming van bomen, voor het beheer van iepen en voor de

bescherming van bomen op bouwlocaties. In de Kadernota Bescherming en Kapbeleid worden kaders opgenomen op basis waarvan de APV jaarlijks wordt herzien.

Monumentale bomen
Een belangrijk onderdeel van het beschermen van bomen is het instandhouden van monumentale en waardevolle bomen. Voor het beheer en onderhoud van monumentale bomen is op 7 februari 2013 de kadernota Monumentale en waardevolle bomen vastgesteld (Raadsbesluit 2013/0000130). De lijst met monumentale bomen wordt een keer per drie jaar herzien. De kadernota biedt randvoorwaarden bij het beheer van monumentale bomen en geeft richtlijnen voor meerjaren beheerplannen.

Boomcompensatie
Boomcompensatie komt voort uit de Boswet. Onder de Boswet vallen alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are of, als het een rijbeplanting betreft, uit meer dan twintig bomen bestaan. Alleen bos dat buiten de bebouwde kom ligt valt onder de Boswet. Een aantal boomsoorten valt niet onder de Boswet. Dit zijn Linde, Paardenkastanje, Italiaanse Populier en Treurwilg. Ook éénrijige beplantingen van Populier en Wilg langs landbouwgronden vallen niet onder de Boswet, net als boomgaarden en kwekerijen van kerstbomen of van bosplantsoen. De provincie is bevoegd gezag en controleert of voldaan wordt aan de compensatieplicht in het kader van de Boswet.
Volgens de Boswet is herplantplicht grondgebonden, wat inhoudt dat boomcompensatie plaatsvindt op dezelfde locatie. Indien een boom die volgens de geldende criteria moet worden herplant niet op dezelfde plek of in de directe omgeving kan worden herplant, treedt het zogenaamde compensatiebeginsel in werking.
Op grond van dit beginsel moet, met inachtneming van de herplantvoorwaarden, fysieke compensatie plaatsvinden zo dicht mogelijk in de buurt waar de boom/bomen gerooid is/zijn, bijvoorbeeld in ontbrekende schakels in hoofdgroenstructuren.
In Haarlemmermeer is door de gemeenteraad bepaald dat Park21 de uitgelezen plek is om bomen te compenseren als niet in het gebied waar kap heeft plaatsgevonden aan deze verplichting kan worden voldaan.[7] Op het moment dat de compensatie beschikbaar is wordt dit verantwoord in de bomenmonitor[8].

3. Ecologie

Bomen hebben een belangrijke ecologische functie. Een gevarieerd bomenareaal draagt bij aan de ecologische waarde van de leefomgeving. Door bomen goed te verzorgen en hierdoor ouder te laten worden neemt de biodiversiteit en daarmee de ecologische waarde toe.

[7] Park21-deelgebied 1: grondexploitatie en Voorlopig Ontwerp, Raadsvoorstel 2012/0010169 d.d.13 maart 2012.

[8] Zie blz. 12 voor een beschrijving van de Bomenmonitor.

Aanpak

Voor het thema ecologie resulteert de visie in de volgende strategie:

- **Het beschermen en in stand houden van ecologische waarden**

Ecologisch interessante locaties (bijvoorbeeld groeiplaatsen van orchideeën, broedplaatsen van zeldzame vogelsoorten, oude bomen, etc.) worden zorgvuldig in stand gehouden en ontwikkeld. Met gericht maaibeleid en snoeimaatregelen wordt de ecologische ontwikkeling bevorderd en worden omstandigheden geschapen waarin bijvoorbeeld orchideeën gedijen. Bij onderhoud, nieuwe- of herinrichtingsplannen wordt rekening gehouden met de Natuurkansenkaart.[9]
De ecologische waarde is reden om (monumentale) bomen zo lang mogelijk te laten staan, zolang ze veilig zijn voor hun omgeving. Een boom heeft een directe relatie met minimaal een bijzonder en/of zeldzaam organisme (insecten, uilen, vleermuizen, vogelkolonies, enz.) We volgen hierin de gedragscodes Bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen en de gedragscode Ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten.

- **Het realiseren van een gevarieerd areaal (soortenrijkdom en kleurrijk)**

Een gevarieerd areaal bomen in soort en kleur levert een bijdrage aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Tevens bevordert een openbare ruimte, ingericht met een diversiteit aan vaste planten, heesters en bomen, de biodiversiteit en is daarom gunstig voor vogels, insecten en vlinders. Planten, bomen en heesters kunnen helpen de luchtkwaliteit te verbeteren door het wegvangen van fijn stof en bepaalde giftige stoffen zoals stikstofdioxide en ozon.
Het toepassen van een gevarieerde beplanting is een van de criteria die worden gehanteerd bij de (her)inrichting van de openbare buitenruimte.

4. Participatie op maat

Het boombeleid raakt direct aan de leefomgeving van inwoners en ondernemers. Het aanzien van de bomen ofwel de visuele kwaliteit zegt iets over hoe de burger het groen ervaart (belevingswaarde). Dit betreft met name de netheid, de verzorgingsgraad en de variatie in kleur.
Om de betrokkenheid van inwoners, ondernemers en belangengroepen bij de leefomgeving te vergroten en ruimte te geven aan initiatieven uit de samenleving, worden gebruikers van de fysieke leefomgeving in een vroeg stadium betrokken bij plannen. Dit zorgt gelijktijdig voor voldoende draagvlak bij het ontwikkelen van beleid, maar ook bij de uitvoering ervan. Participatie is een belangrijk instrument om invulling te geven aan deze ambitie.
De diversiteit van de Haarlemmermeerse samenleving, van de participanten en de participatievraagstukken vraagt om participatie op maat. Voor het boombeleid betekent maatwerk in participatie dat inwoners keuzes en eigen inbreng hebben en dat vooraf informatie bij de inwoners wordt gehaald.

[9] De natuurkansenkaart geeft de locaties weer waar zich mogelijk beschermde Flora en Fauna kunnen bevinden.

Aanpak

Voor het thema participatie resulteert de visie in de volgende strategie:

- **Het afstemmen van het beheer en het onderhoudsniveau op de wensen van de gebruikers van de openbare ruimte via gebiedsgericht werken.**

- Inwoners krijgen keuzes voor het groen voorgelegd tijdens de voorbereiding van nieuwe- of herinrichtingsplannen;
- Er wordt gebruik gemaakt van een meer gevarieerd assortiment beplanting, dat is afgestemd op het gebruik en op de locaties.
- De wensen van de gebruikers ten aanzien van hun leefomgeving worden betrokken bij het vaststellen van het ambitieniveau van het Beheerkwaliteitplan. Dit ambitieniveau kan per wijk variëren.

- ***Participatie op maat***

Het doel, de situatie en de locatie bepalen de mate en de vorm van participatie.

- Het eerste niveau van participatie is het geven van informatie: de gemeente informeert de inwoners. Bijvoorbeeld met een nieuwsbrief, door een website te openen of door een voorlichtingsbijeenkomst te organiseren.
- Het tweede niveau is het raadplegen: de gemeente organiseert een inwonersavond en vraagt aan de inwoners wat ze van het ontwerp/plan vinden. De adviezen van de inwoners worden bekeken en zoveel mogelijk verwerkt. Mogelijke vormen zijn een inwonersavond, een (digitale) enquête, interviews in de wijk.
- Het derde niveau is coproduceren: de gemeente organiseert bijeenkomst(en) en samen wordt een ontwerp gemaakt. Hierbij kan bijvoorbeeld een werkatelier worden georganiseerd, waarbij de gemeente voorbeelden of referentiebeelden heeft van wat er mogelijk is. De ambtenaren zijn daarbij de professionele meedenkers met de inwoners.
- Het vierde niveau is het actief doen: de inwoners knot zelf de knotboom, de inwoners onderhouden de boomspiegels of de inwoners onderhouden zelf de lei-vormbomen.
- Het vijfde niveau is zelfbeheer: inwoners nemen meer verantwoordelijkheid in de keuzes voor het beheer en onderhoud van hun leefomgeving. Hierbij kunnen wijkprioriteiten worden besproken, waarbij de gebiedskaarten en buurtbudget als middelen kunnen helpen. Deze vorm wordt momenteel uitgewerkt waarbij in 2015 geëxperimenteerd wordt.

In onderstaand schema is per boomstructuur de participatievorm die de gemeente Haarlemmermeer hanteert opgenomen. Voor dit vierde niveau is het wenselijk om afspraken te borgen zodat zowel de inwoners als de gemeente weten wat er met elkaar is afgesproken.

Structuur	Participatievorm
Beschermwaardige bomen	Informeren en raadplegen. Eigenaren van oude bomen kunnen hun eigen bomen opgeven om op de lijst toegevoegd te worden. Gemeente toetst aan richtlijnen zoals in de Beleidskader “Monumentale bomen” is opgenomen.
Hoofdstructuren (inrichting en boomkeuze bomenstructuur infrastructurele wegen)	Informeren
Secundaire structuren (inrichting en soortkeuze bomenstructuur wijkontsluitingswegen)	Informeren en raadplegen
Tertiaire structuren (inrichting en soortkeuze woonstraten)	Coproduceren en actief meedoen
Overige bomen (Parken en andere groengebieden)	Informeren, raadplegen, coproduceren.
Boomspiegels schoonhouden of beplanten	Actief doen
Knotten knotbomen	Actief doen via NMCH, MEERGroen, Landschapsbeheer of andere natuurorganisaties.
Snoeien vormbomen	Actief doen via NMCH, MEERGroen, Landschapsbeheer of andere natuurorganisaties.

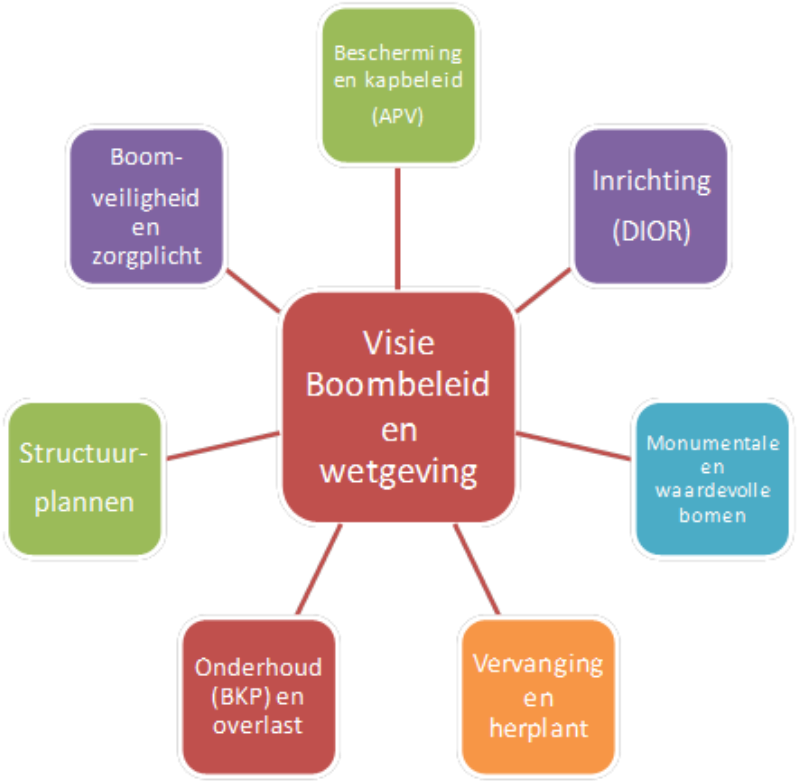
Bomenmonitor

Om te rapporteren over de stand van zaken omtrent bomen in de gemeente Haarlemmermeer zal jaarlijks een bomenmonitor worden opgesteld. De bomenmonitor geeft over het voorafgaande jaar een beeld over alle aspecten van bomen in de polder. Om de monitor te vullen zullen gegevens worden verzameld, onder andere uit het (vernieuwde) beheersysteem. De monitor wordt in een later stadium nog verder aangevuld. In de bomenmonitor worden gegevens opgenomen als:

Aantallen bomen	Uit het beheersysteem worden de hoeveelheden aangegeven zodat de aanwas inzichtelijk is.
Aantal gerooide bomen	Jaarlijks worden bomen gerooid via de gemeentelijke bomenrooilijst. In de monitor wordt gerapporteerd over aantallen en zo mogelijk de reden.
Herplant bomen	In de monitor worden de aantallen en zo mogelijk de locaties aangegeven.
Boomveiligheid	In de monitor wordt beschreven welke bomen zijn geïnspecteerd en de resultaten van deze boomveiligheidsinspecties.
Ziekten, plagen en/of overlast van bomen	In de monitor wordt o.a. de kastanje bloedingsziekte, iepenziekte en overlast zoals de eikenprocessierups beschreven.
CO_2 compensatie	Beplanting kan op tweeërlei wijze bijdragen aan het verminderen van CO_2 in de atmosfeer: de ene manier is CO_2 -uitstoot vermijden en de andere manier is CO_2 opnemen en vasthouden. Jaarlijks wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel CO_2 ons bestaande groenareaal opneemt.
Onderhoud aan de bomen	Bomen worden regulier onderhouden middels begeleiding- of onderhoud snoei. In de monitor wordt aangegeven hoeveel bomen onderhoud hebben gehad en waar dit heeft plaats gevonden.
Gecompenseerde bomen	Als binnen Haarlemmermeer boomcompensatie heeft plaatsgevonden wordt aangegeven waarom compensatie heeft plaatsgevonden, hoeveel en waar de bomen zijn geplant.
Monumentale- en waardevolle toekomstbomen	De aantallen en de staat van de Monumentale- en waardevolle toekomstbomen (bomen die binnen 10-15 jaar monumentaal kunnen worden) worden weergegeven in de monitor.

Het gemeentelijk boombeleid

Vanaf 2006 was het gemeentelijk boombeleid opgenomen in het Beleidsplan Beheer Bomen (Raadsbesluit 2006/697248). Bij de evaluatie van het boombeleidsplan (nota van B&W 2011/0046302 d.d. 6 december 2011) is besloten om de verschillende beleidsonderdelen apart onder te brengen.
De opzet van het boombeleid is weergegeven in de onderstaande figuur.
De visie op het boombeleid is de basis op grond waarvan de andere onderdelen worden uitgewerkt. Deze onderdelen zijn alle in aparte (kader) nota's opgenomen.
Dit heeft als voordeel dat zij eenvoudig geactualiseerd kunnen worden aan de hand van de meest recente informatie en ontwikkelingen.
Tevens maakt een dergelijke opzet de kaders en de kosten transparant en is het eenvoudiger om onderwerpen toe te voegen, waardoor het boombeleid dynamischer wordt.
Nog niet alle onderdelen van het boombeleid zijn al gerealiseerd. In onderstaand overzicht wordt de planning aangegeven.

Figuur 1: boombeleid in Haarlemmermeer

(Kader) nota	Vastgesteld/planning
Integraal Beheerkwaliteitplan (BKP)	Eind 2009
Monumentale – en waardevolle toekomstbomen	7 februari 2013
DIOR	25 januari 2014, Actualisatie om de twee jaar
APV 2014	2014, Actualisatie jaarlijks
Visie Boombeleid en wetgeving	Begin 2015
Vervanging en Herplantbeleid	Begin 2015
Boomveiligheid en Zorgplicht	Begin 2015
Structuurplannen	Vanaf 2015
Onderhoud en Overlast	Voorjaar 2015
Bescherming en Kapbeleid	Najaar 2015

Bijlage

Bijlage 1 wetgeving

In dit hoofdstuk is de belangrijkste wet- en regelgeving opgenomen die van belang is voor het boombeleid en het beheer van bomen.

- Flora- en Faunawet
- Gedragscodes
- Boswet
- Wegenverkeerswet 1994
- Burgerlijk wetboek, (art. 6.162, zorgplicht)
- Wet milieubeheer
- Monumentenwetgeving
- Spoorwegwet
- Keur Hoogheemraadschap
- Besluit Bodemkwaliteit

Gemeentelijk beleid en regelgeving

- APV
- Beheerkwaliteitplan 2009
- Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR)
- Natuurbeleidsplan
- Groenstructuurplannen
- Ontwikkelingskaders
- Natuurwaardenkaart
- Groenbeheerplannen (deelgebieden)
- Denk, Praat en Beslis mee!, plan van aanpak participatiebeleid 2014
- Parels aan de Ringvaart, een uitvoeringsplan voor Haarlemmermeer West, maart 2014